اندیشکده راهبردی تبیین

بررسی و تحلیل مهم‌ترین تحولاتِ منطقه‌ی غرب آسیا، حوزه‌ی دیپلماسی و سیاست خارجی

شماره ۶۱

گزارش‌های هفتگی

دی ۱۳۹۶

اندیشکده راهبردی تبیین

مجموعه گزارش‌های هفتگی

بررسی و تحلیل مهم‌ترین تحولاتِ منطقه‌ی غرب آسیا، حوزه‌ی دیپلماسی و سیاست خارجی

شماره ۶۱

وبگاه اندیشکده : www.Tabyincenter.ir

نشانی : تهران، اقدسیه، خیابان شهید موحد دانش ،خیابان نسترن، پلاک ۳۲، واحد ۱۱

کد پستی : ۱۹۵۷۶۶۴۷۳۱

تلفن : ۲۶۱۵۳۳۲۹

نمابر : ۲۶۱۵۳۲۳۹

فهرست

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های راهبردی منطقه ۸

۱- عربستان، حامی و رسانه‌ی اغتشاشگران ایرانی ۸

۲- پرچم‌های سفید؛ چهره‌ی جدید داعش در عراق ۹

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های حوزه سیاست خارجی ۱۰

۳- همگرایی چین و روسیه؛ اصلی‌ترین چالش برای آمریکا ۱۰

۴- اهداف سفر قریب‌الوقوع ماکرون به ایران ۱۲

۵- فروش تجهیزات به اوکراین از سوی آمریکا و افزایش تنش در اروپا ۱۴

۶- پاسخ قاطع شورای امنیت به درخواست آمریکا برای تشکیل جلسه در مورد ایران؛ ۱۶

خلاصه‌مدیریتی

کثرت اخبار و سرعت بالای تحولات منطقه غرب آسیا موجب شد اندیشکده راهبردی تبیین تلاش کند در گزارشی ضمن طرح مهم‌ترین اخبار و تحولات منطقه، دلایل، اهداف و پیامدهای تحولات را به‌صورت هفتگی بررسی نماید. مبنای کار گزارش بر ارائه راهبردی‌ترین و مهم‌ترین اخبار و تحولات هفتگی قوام یافته است. علاوه بر بررسی اخبار و تحولات میدانی منطقه، پرداختن به اخبار و تحولات مرتبط با حوزه دیپلماسی و سیاست خارجی و ارائه تصویری مختصر از اهداف بازیگران این حوزه و پیامدهای این اخبار و تحولات، مقصود دیگر گزارش هفتگی اندیشکده راهبردی تبیین است.

عناوین مورد بررسی در این شماره:

مهمترین اخبار و تحلیل‌های راهبردی منطقه:

- ☑ عربستان، حامی و رسانه‌ی اغتشاشگران ایرانی
- ☑ پرچم‌های سفید؛ چهره‌ی جدید داعش در عراق

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های حوزه سیاست خارجی

- ☑ همگرایی چین و روسیه؛ اصلی‌ترین چالش برای آمریکا
- ☑ اهداف سفر قریب‌الوقوع ماکرون به ایران
- ☑ فروش تجهیزات به اوکراین از سوی آمریکا و افزایش تنش در اروپا
- ☑ پاسخ قاطع شورای امنیت به درخواست آمریکا برای تشکیل جلسه در مورد ایران

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های راهبردی منطقه

۱– عربستان، حامی و رسانه‌ی اغتشاشگران ایرانی!

در نخستین روزهای پس از انتخابات ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۸، العربیه با شدت بسیار اخبار و تحلیل‌های همسو با جریان فتنه را منتشر کرده و بر طبل توخالی تقلب در انتخابات می‌کوبید. دفتر العربیه از نخستین دفاتر رسانه‌ای خارجی در تهران بود که همان روزها بسته و سایتش نیز فیلتر شد.

در اواسط اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۴، ماجرایی در خصوص یک دختر مهابادی رخ داد که با موج‌سواری ضدانقلاب همراه شده و با اعتراضات صورت گرفته، بخشی از یک هتل در این شهر آتش زده شد. شبکه‌های اجتماعی و مشخصا توئیتر در بسیج و جهت‌دهی معترضین نقش اساسی ایفا کردند. به‌گفته‌ی رئیس سازمان پدافند غیر عامل ایران ۸۰ درصد فراخوان جمعیتی مردم از طریق شبکه اجتماعی از سوی عربستان انجام شده بود.

مطالبات اقتصادی به‌حق مردم در برخی شهرهای ایران اکنون با موج‌سواری گروه‌های ضد انقلاب به انحراف برده شده است. عربستان باز هم در تلاش است تا در این ماجرا به ایران ضربه بزند. تمرکز رسانه‌ای العربیه و سایر رسانه‌های وابسته به ریاض همراه با فعالیت هدفمند و سازماندهی‌شده‌ی برخی کاربران این کشور برای سیاه‌نمایی علیه ایران، حمایت از معترضان افراطی و خشونت‌طلب، ترویج شایعات و ... امر جدیدی نیست. این رویه عربستان است که در هر مساله‌ای می‌کوشد تا زاویه‌ای را برگزیند که به نوعی نبرد با ایران است. شکست‌های اخیر در پرونده‌های سیاست خارجی این کشور، حالا ریاض را عصبانی‌تر هم کرده است!

۲– پرچم‌های سفید؛ چهره‌ی جدید داعش در عراق

سخنگوی حشد ترکمانی عراق از انهدام گروه تروریستی «الرایات‌البیضاء: پرچم‌های سفید» در شهر طوزخورماتو خبر داد. او در مصاحبه با شبکه‌ی آفاق عراق گفت: گروه پرچم‌های سفید از بقایای القاعده، انصارالسنۀ، جیش‌الراشدین، النقشبندیۀ و داعش هستند.

گروه «پرچم‌های سفید» با خمپاره شهر طوزخورماتو در استان صلاح‌الدین را مورد هدف قرار داد که به گزارش شبکه‌ی السومریۀ نیوز موجب شد ۵۰ هزار نفر از شهر مهاجرت کنند. این گروه در حد فاصل مناطق تماس نیروهای پیشمرگه و ارتش عراق فعالیت خود را آغاز کرده‌است و طبق گفته‌ی منابع محلی حوزه‌ی فعالیت خود را مناطق مورد مناقشه بین بغداد و اربیل تعریف کرده‌است.

مبتنی بر شواهد بالا اسکندر وتوت عضو فراکسیون امنیت و دفاع پارلمان عراق، در مصاحبه با «شبکۀ اخبار العراق» اشاره کرد که مسعود بارزانی از بقایای داعش که در اسارت پیشمرگه بوده‌اند استفاده کرده و گروه پرچم‌های سفید را به جهت فعالیت در مناطق مورد مناقشه و بر هم زدن امنیت و ثبات عراق تشکیل داده‌است.

درباره گروه تروریستی «پرچم‌های سفید» دو نکته قابل توجه است. اولا اینکه پرچم این گروه در ضدیت با رنگ پرچم داعش است و اینگونه القا می‌کند که با داعش ارتباطی ندارد. ثانیا اعضای این گروه خود را داوطلب (متطوعون) خوانده‌اند که این به معنای عدم وابستگی به حزب یا گروه خاصی است. اما عراقی‌ها دیگر در شناخت تروریست و غیرتروریست و ریشه شناسی گروه های معارض کارکشته شده‌اند...

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های حوزه سیاست خارجی

۳- همگرایی چین و روسیه؛ اصلی‌ترین چالش برای آمریکا

شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین، در پیام سال‌نو میلادی به پوتین اعلام کرد آماده است همکاری و اعتماد راهبردی میان روسیه و چین را تقویت نماید.

بسیاری از کارشناسان، سال ۲۰۱۸ را سال افزایش همگرایی راهبردی چین و روسیه می‌دانند.

تحلیل و ارزیابی:

۱. در یک ارزیابی کلی، می‌توان چین و روسیه را دو چالش عمده برای برتری‌جویی ایالات‌متحده در جهان دانست. دیدگاهی که راهبرد امنیت‌ملی آمریکا به این دو کشور دارد، مؤید این موضوع است.

۲. چین عمدتاً در حوزه‌های تجاری و اقتصادی و روسیه بیشتر در مسائل ژئوپلتیک در حال تضعیف و به‌چالش کشیدن قدرت آمریکا هستند.

۳. البته باید توجه داشت که سرمایه‌گذاری‌های کلان چین در صنایع نظامی، فعالیت‌های این کشور در دریای چین جنوبی و تلاش روسیه برای استفاده از اهرم انرژی جهت وابسته کردن اروپا به خود، نگرانی‌هایی بسیار جدی برای ایالات‌متحده محسوب می‌شوند.

۴. افزایش نقش دو کشور مذکور در سه قالب خود را درصحنه‌ی بین‌المللی نشان می‌دهد:

- به‌صورت یکجانبه (تقویت قدرت این کشورها در حوزه‌های ذکرشده)؛

- در قالب همگرایی‌های فزاینده‌ی دوجانبه؛

- در قالب سازمان‌های بین‌المللی (نظیر سازمان همکاری شانگهای و یا شورای امنیت).

نتیجه:

هرگونه افزایش قدرت دو کشور در حوزه‌های پیش‌گفته، طبیعتاً تضعیف و کاهش نقش ایالات‌متحده را در آن حوزه‌ها به دنبال خواهد داشت و نقش رهبری‌ای را که این کشور برای خود قائل است، به چالش می‌کشد.

۴- اهداف سفر قریب‌الوقوع ماکرون به ایران

پس‌از انتشار اخباری مبنی بر به‌تعویق‌افتادن سفر رئیس‌جمهور فرانسه به ایران، وزارت‌امورخارجه اعلام کرد سفر وی به تعویق نیفتاده و اگرچه هنوز تاریخ مشخصی برای آن در نظر گرفته نشده‌است، اما طبق برنامه انجام خواهدشد.

سؤالی که باید به آن پاسخ داد، این است که سفر رئیس‌جمهور فرانسه به ایران پس‌از نزدیک‌به ۴۷ سال، با چه اهدافی صورت می‌گیرد؟

تحلیل و ارزیابی:

تحلیل‌ها نشان می‌دهد فرانسه سیاست غرب آسیایی خود را در دو سطح پیگیری و اعمال می‌کند:[1]

۱. در چارچوب اروپا و جبهه‌ی غرب:

در چارچوب سیاست‌های اروپایی، یکی از مهم‌ترین اهدافی که فرانسه دنبال می‌کند، فشار بر ایران در حوزه‌ی توانمندی‌های دفاعی-موشکی این کشور است که احتمالاً یکی از محورهای مهم سفر مقامات فرانسوی به ایران خواهدبود.

۲. به‌صورت فردی:

در چارچوب منافع فردی، فرانسه به ایران به‌عنوان بازاری مهم برای محصولات و

1. https://t.me/Tabyincenter/12958

صنایع فرانسوی می‌نگرد و حداکثرسازی منافع اقتصادی و تجاری خود را پیگیری می کند. لذا و با توجه به رویکرد اروپامحور سیاست‌خارجی دولت، انتظار می‌رود قراردادهایی در این حوزه به امضا برسد.

نباید از یاد برد که کشورهای اروپایی بیشترین منافع را از برجام کسب کرده‌اند و در میان آن‌ها، فرانسه عملاً بیشترین منافع را داشته است. بنابراین، تأکید بر استحکام و پایبندی به برجام، یکی از مهم‌ترین محورهای سفر هر مقام فرانسوی به ایران خواهد بود.

۵– فروش تجهیزات به اوکراین از سوی آمریکا و افزایش تنش در اروپا

هفته‌ی گذشته، وزارت امور خارجه‌ی ایالات‌متحده اعلام کرد مجوز فروش سلاح به اوکراین را صادر خواهد کرد و انتظار می‌رود دونالد ترامپ نیز با فروش این تجهیزات موافقت نماید.

تحلیل و ارزیابی:

پس از وقایع اوکراین و الحاق کریمه به روسیه در سال ۲۰۱۴، این کشور با فشارهای گوناگونی از سوی ایالات‌متحده و کشورهای غربی مواجه بوده که تاکنون تغییر چشمگیری در فعالیت‌های نظامی این کشور نداشته است.

باید توجه داشت که فروش این تسلیحات، برخلاف توافقات مینسک در خصوص لزوم توقف درگیری‌های نظامی است.

اهداف آمریکا:

اصلی‌ترین اهداف آمریکا را از فروش این تسلیحات به اوکراین، می‌توان موارد زیر دانست:

۱. افزایش هزینه‌ی روسیه در الحاق کریمه

۲. ایجاد اهرمی جدید در مذاکرات غرب با روسیه

۳. افزایش حضور نظامی و استفاده از ادوات آمریکایی

فروش تسلیحات به اوکراین نشان‌دهنده‌ی آن است که ایالات‌متحده عملاً تمایلی به حل شدن این موضوع ندارد؛ طولانی‌تر شدن تنش ها در شبه‌جزیره‌ی کریمه، می‌تواند توجیه را جهت حضور ایالات‌متحده در آن منطقه فراهم نماید.

پیامد:

کمک‌های نظامی آمریکا به کریمه و یا حضور این کشور در این منطقه، می‌تواند واکنش روسیه را به دنبال داشته باشد و درنهایت منجر به افزایش تنش‌ها در شبه‌جزیره‌ی کریمه و ناامنی در اروپا گردد.

۶- پاسخ قاطع شورای امنیت به درخواست آمریکا برای تشکیل جلسه در مورد ایران؛

«اعضا ضرورتی برای این کار نمی‌بینند»

نیکی هیلی، نماینده دائم ایالات‌متحده آمریکا در سازمان ملل متحد، طی ملاقات با نماینده دائم قزاقستان در سازمان ملل که کشورش ریاست دوره‌ای شورای امنیت در ماه ژانویه را به عهده دارد، خواستار تشکیل جلسه فوری این شورا برای بررسی اعتراضات اخیر در برخی از شهرهای ایران، شده بود. در پاسخ به این درخواست رئیس دوره‌ای شورای امنیت اظهار کرده است که «در حال حاضر به‌جز آمریکا، بقیه کشورها چنین ضرورتی را نمی‌بینند.»

تحلیل و ارزیابی:

۱. از ابتدای شکل‌گیری اعتراضات و با تبدیل‌شدن آن‌ها به خشونت، آسیب‌رسانی جانی و مالی، رئیس‌جمهور آمریکا و برخی از مقامات سابق و فعلی این کشور به حمایت از اغتشاش‌گران پرداخته و قول حمایت‌های بیشتر را دادند.

۲. در راستای قول حمایت‌های بیشتر، نیکی هیلی، از شورای امنیت خواست تا جلسه فوری در مورد ایران برگزار کرده و تلاش کرد تا مسئله را امنیتی و بین‌المللی کند تا اغتشاش‌گران در داخل پشت‌گرم به حمایت خارجی شوند و دولت ایران در کنترل عوامل ناامنی محدود شود.

۳. درخواست شبه دستوری آمریکا از شورای امنیت با مخالفت قاطع اعضا مواجه شد که یک پیام کلی‌تری را می‌رساند و آن این است که سازمان ملل آمریکا را در ماجراجویی‌های سیاسی‌اش همراهی نمی‌کند.

کثرت اخبار و سرعت بالای تحولات منطقه غرب آسیا موجب شد اندیشکده راهبردی تبیین تلاش کند در گزارشی ضمن طرح مهم‌ترین اخبار و تحولات منطقه، دلایل، اهداف و پیامدهای تحولات را به‌صورت هفتگی بررسی نماید. مبنای کار گزارش بر ارائه راهبردی‌ترین و مهم‌ترین اخبار و تحولات هفتگی قوام یافته است. علاوه بر بررسی اخبار و تحولات میدانی منطقه، پرداختن به اخبار و تحولات مرتبط با حوزه دیپلماسی و سیاست خارجی و ارائه تصویری مختصر از اهداف بازیگران این حوزه و پیامدهای این اخبار و تحولات، مقصود دیگر گزارش هفتگی اندیشکده راهبردی تبیین است.

نشانی ما در شبکه‌های اجتماعی

@ Tabyincenter

نشانی پایگاه اینترنتی: Tabyincenter.ir

شماره تماس جهت اعزام سخنران: ۰۲۱ - ۲۶۱۵۳۲۳۹